

**СТРУКТУРА УГРУПОВАНЬ ПРІСНОВОДНИХ ЛЕГЕНЕВИХ МОЛЮСКІВ У ВОДОЙМАХ
РІЗНОГО ТИПУ
РОМАНІВСЬКОГО РАЙОНУ**

А. М. Вручинська, Д. А. Гарбар

Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Прісноводні молюски – одна з найчисленніших груп безхребетних тварин у гідроценозах. Завдяки значній екологічній пластичності вони можуть траплятися в широкому спектрі водних біотопів, від невеликих за розмірами тимчасових до великих стоячих і текучих постійних водойм. Слід відмітити, що у більшості випадків молюски є „піонерами” у заселенні гідротопів з несприятливими для інших безхребетних гідробіонтів умовами існування. Їх поява ініціює кардинальні зміни в водоймі, які часто можуть супроводжуватися покращенням умов існування для інших груп гідробіонтів [2]. Легеневі молюски (Pulmonata) – підклас червононогих молюсків. Їхні розміри варіюють від 2-3 мм до кількох десятків сантиметрів. Характерною рисою цих молюсків є асиметричність будови, яка виражається у формі черепашки, редукції органів мантийного комплексу однієї сторони (здебільшого правої) та посиленням розвитком таких самих органів іншої сторони (здебільшого лівої) [1].

Мета роботи – встановити видовий склад та структуру угруповань прісноводних легеневих молюсків Романівського району Житомирської області. Матеріалом для роботи послужили збори прісноводних легеневих молюсків, зроблені у період з травня по жовтень 2014р. в межах Романівського району. Використано 751 екземпляр молюсків із 9 пунктів. Збір молюсків проводився за методом трансекти, а визначення видової приналежності за визначниками.

У досліджуваних водоймах були ідентифіковані наступні види: *Lymnaea stagnalis* (Linnaeus, 1758), *Radix balthica* (Linnaeus, 1758), *Radix auricularia* (Linnaeus, 1758), *Planorbarius corneus* (Linnaeus, 1758) та *Planorbis planorbis* (Linnaeus, 1758). Найвищу зустрічальність мають *L. stagnalis* та *P. planorbis* (табл.).

Таблиця

Видовий склад та щільність поселення виявлених видів молюсків

№ п/п	Пункт збору	Знайдені види	Щільність поселення
1	2	3	4
1	р. Лісна (сmt. Романів)	<i>L. stagnalis</i>	26 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	10 екз/м ²
		<i>P. corneus</i>	6 екз/м ²
		<i>P. planorbis</i>	5 екз/м ²
2	р. Лісна (сmt. Романів)	<i>L. stagnalis</i>	25 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	10 екз/м ²
		<i>P. corneus</i>	8 екз/м ²
		<i>P. planorbis</i>	15 екз/м ²
3	р. Лісна (с. Корчівка)	<i>L. stagnalis</i>	28 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	9 екз/м ²
		<i>P. corneus</i>	10 екз/м ²
		<i>P. planorbis</i>	14 екз/м ²
4	р. Виспа (сmt. Романів)	<i>R. auricularia</i>	10 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	4 екз/м ²
		<i>P. planorbis</i>	21 екз/м ²
5	р. Виспа (сmt. Романів)	<i>R. auricularia</i>	8 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	3 екз/м ²
		<i>P. planorbis</i>	23 екз/м ²
6	р. Виспа (сmt. Романів)	<i>R. auricularia</i>	9 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	5 екз/м ²

Продовження таблиці

1	2	3	4
7	ставок (с. Романівка)	<i>P. planorbis</i>	20 екз/м ²
		<i>L. stagnalis</i>	29 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	17 екз/м ²
		<i>P. planorbis</i>	23 екз/м ²
8	ставок (с. Гордіївка)	<i>L. stagnalis</i>	22 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	8 екз/м ²
		<i>P. planorbis</i>	22 екз/м ²
9	ставок (с. Гордіївка)	<i>L. stagnalis</i>	20 екз/м ²
		<i>R. balthica</i>	5 екз/м ²
		<i>P. corneus</i>	12 екз/м ²
		<i>P. planorbis</i>	18 екз/м ²

Отже у досліджуваному регіоні виявлено 5 видів прісноводних легеневих молюсків, що належать до двох родин : *Lymnaeidae* та *Planorbidae*. Найбільш поширеними є представники з родини *Lymnaeidae*, а саме *L.*

Біологічні дослідження – 2015: Збірник наукових праць. –
Житомир: ПП «Рута», 2015. – С. 68-70.

stagnalis, а з родини *Planorbidae* – *P. planorbis*. Ці види є домінуючими у стоячих водоймах. В таких водоймах молюски мають кращу змогу прикріплюватися до субстрату. В цих водоймах вища температура води і багатша рослинність, ніж в текучих. Все це позитивно впливає на розвиток молюсків, що підтверджується розмірами їх черепашок [3]. В стоячих водоймах вони більші, ніж в текучих. Щодо текучих водойм, то лише тут зустрічається такий вид як *R. auricula*

Література

1. Догель В. А. Зоология беспозвоночных: Учебник для ун-тов / Под ред. проф. Полянского Ю.И. – 7-е изд., перераб. и доп. – М.: Высш. школа, 1981. – 606 с.
2. Стадниченко А. П. Прудовиковые и чашечковые (Lymnaeidae, Acroloxidae) Украины. – К.: Центр учебной литературы, 2004. – 327 с.
3. Яворський І. П. Фауна прісноводних молюсків Розточчя // Природа Розточчя. Біоценологічні дослідження: підходи, методика, результати. Зб. н.-т. праці природного заповідника "Розточчя". – Івано-Франківськ, 1999. – С.154-157.